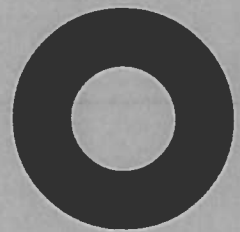

National & Kapodistrian University of Athens
Department of History and Philosophy of Science

τμήμα
Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης
ΕΚΠΑ

1-3 /12/2022

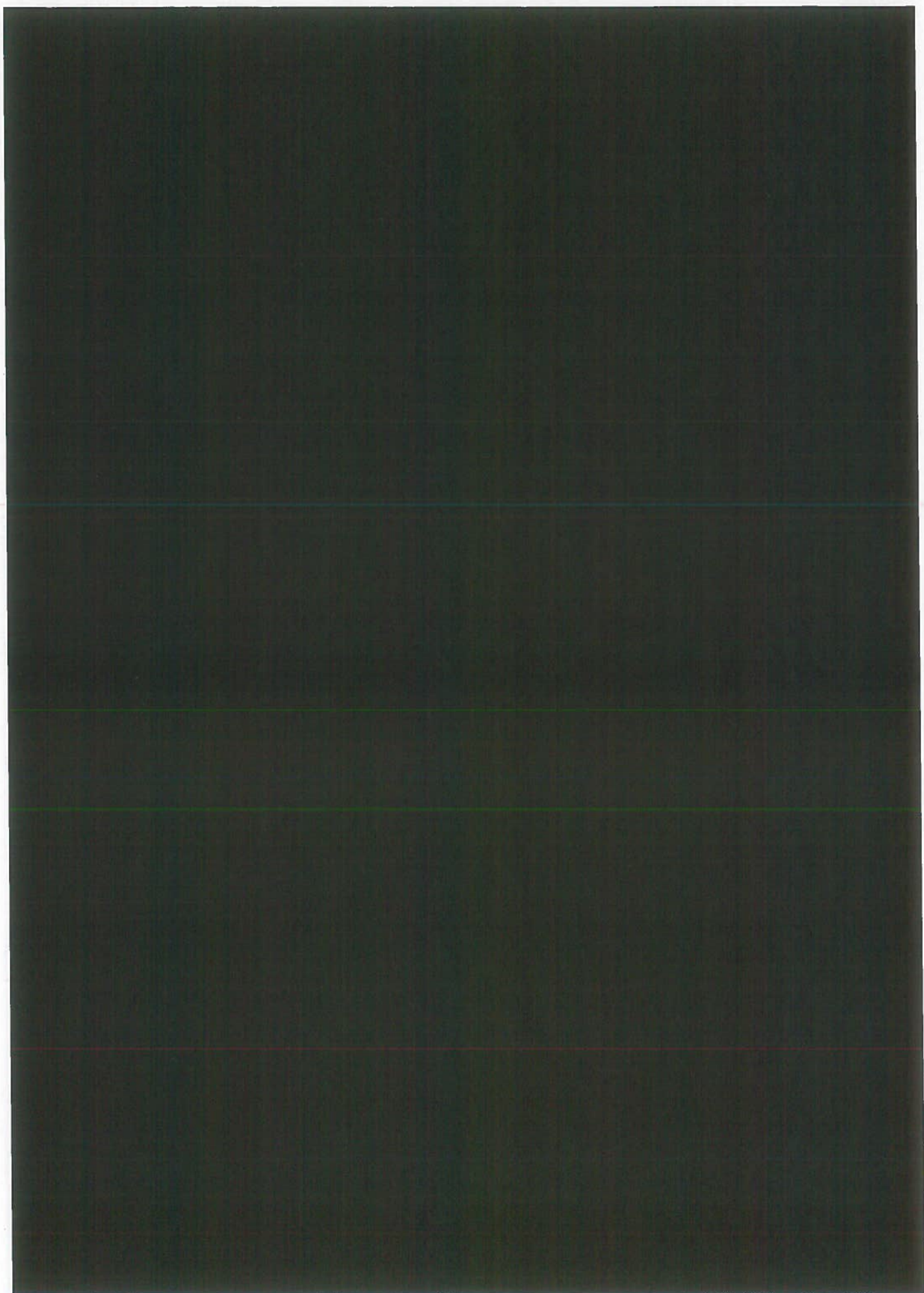

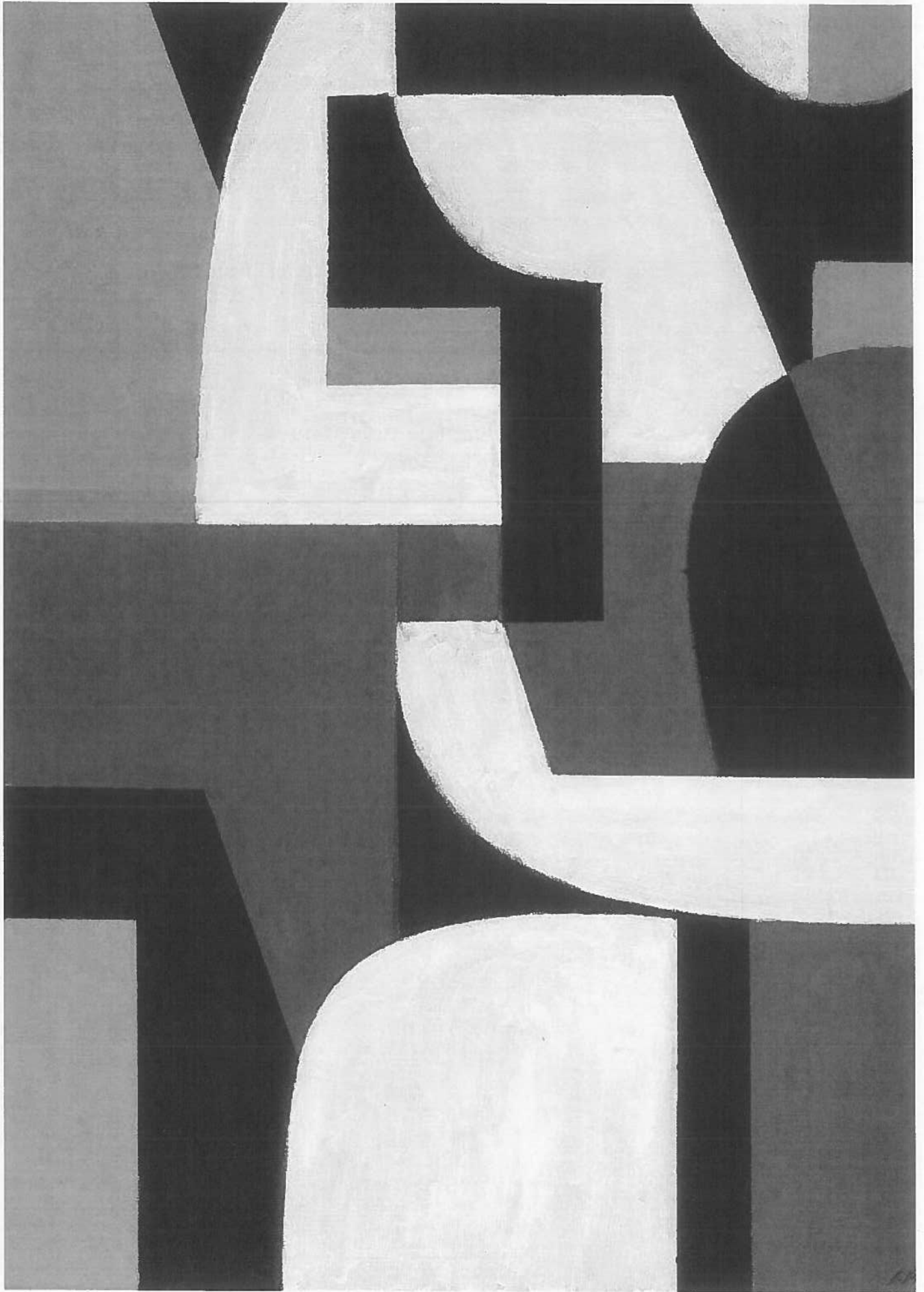
Πανελλήνιο Συνέδριο
Φιλοσοφίας της Επιστήμης
7th Panhellenic Conference on Philosophy of Science

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1917 —

1-3
Δεκεμβρίου 2022

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

τμήμα

7^ο Πανελλήνιο συνέδριο

ΕΚΠΑ

Organising Committee

Maria Amiridi-Wiedenmayer

Alexandros Apostolidis

Stavros Ioannidis

Vladimiro Katranidis

Violetta Manola

Renos Miliadis

Myrto Rassiner

Vassilis Sakellariou

Vanessa Serfert

Yannis Stephanou

Chrysovalantis Stergiou

Amalia Tsakiri

Michael Vinos

Scientific Committee

Theodore Arabatzis

Michalis Filippou

Anthony Hatzimoysis

Aristides Hatzis

Katenna Ierodiakonou

Vassilios Karakostas

Vasso Kindi

Eleni Manolaki

Chrysostomos Mantzavinos

Drakoulis Nikolopoulos

Stathis Psillos

Panagiotis Thanassas

Anna Tigani

Stelios Virvidakis

Η διαμεσολάβηση ως εναλλακτικός τρόπος δίκαιης επίλυσης ιδιωτικών διαφορών

Δύο προβλήματα που απασχόλησαν την νομική θεωρία ως προς την διαμεσολάβηση υπήρξαν η υπαγωγή της σε ένα θεωρητικό μοντέλο (με προεξέχοντα το πραγματιστικό, το μετασχηματιστικό, και το αφηγηματικό) ικανό να ερμηνεύει την πρακτική σχετικά με κάποια στοχοθεσία, και η διάκριση χαρακτηριστικών, όπως της ιδιωτικότητας, του άτυπου, της αυτονομίας και άλλων, που χαρακτηρίζουν την διαμεσολαβητική πρακτική ως τέτοια και σε αντιπαραβολή με άλλους τρόπους επίλυσης διαφορών.

Ο χαρακτηρισμός της διαμεσολάβησης συνδέεται με την νομιμοποίησή της ως διαδικασίας ικανής να παράγει δίκαιες λύσεις σε διαφορές που ανακύπτουν, στα πλαίσια, όμως, μίας ευρύτερης θεωρίας δίκαιης επίλυσης της σχετικής τάξης διαφορών. Παρότι, λοιπόν, προκρίνεται το πραγματιστικό μοντέλο για την κατανόησή της ως τρόπου επίλυσης διαφορών, και διακρίνεται η αυτονομία των μερών ως θεμελιώδες στοιχείο της, η δικαιολόγησή της εξαρτάται και από τις προϋποθέσεις δίκαιης επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών.

Ο χώρος των διαφορών αυτών διακρίνεται ως προνομιακός, αλλά κανονιστικά διαρθρωμένος από αναγκαστικούς κανόνες, χώρος ενδοτικότητας, χαρακτηριστικό που αποδίδει στην έκφραση της αυτονομίας των μερών εντός των σχετικών ορίων δικαιοδοτικό χαρακτήρα. Ενώ η αυτονομία των μερών έχει, στα πλαίσια της διαμεσολάβησης, διαπλαστικό χαρακτήρα ως προς τους ουσιαστικούς κανόνες που θα εφαρμοστούν, είναι ταυτόχρονα οριοθετημένη από διαδικαστικούς κανόνες που περιορίζουν το είδος των λύσεων που είναι δυνατές. Αυτό επιτρέπει την ένταξή της στον ίδιο χώρο οριοθετημένης ενδοτικότητας εντός του οποίου η αυτονομία παράγει δίκαιες λύσεις. Η διάκρισή της από άλλους τρόπους επίλυσης εμφανίζεται επομένως ως διαφορά βαθμού ως προς τους κανονιστικούς περιορισμούς που απαιτούνται για την επίτευξη λύσης.

Η διεθνής και διακοινοτική μεσολάβηση ως τρόπος διεύρυνσης της νομιμοποίησης μειονοτικών και μεταναστευτικών πολιτικών

Η σχέση μεταξύ κράτους και ξένου αντιστέκεται στην επί της αρχής θεματοποίησή της ως έννομης. Τούτο οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στο ότι το προβαλλόμενο αίτημα-συμφέρον είναι η εξ υπ' αρχής υπαγωγή σε δικαιώματα και όχι η άσκηση ήδη αναγνωρισμένων δικαιωμάτων από ένα αναγνωρισμένο στην έννομη τάξη υποκείμενο. Παρ' ότι επιμέρους εκδοχές της, όπως κατ' εξοχήν η σχέση πρόσφυγα και κράτους υποδοχής, έχουν τυποποιηθεί ως σχέσεις υποκειμένων με δικαιώματα και υποχρεώσεις, ελλείπει ένα γενικότερο παραδεικτό σύστημα αρχών, που να στηρίζει δικαιώματα και περιορισμούς. Τα συμφέροντα και οι αξίες που εμφολοχωρούν μοιάζουν ασυμφιλίωτα μεταξύ τους (Cargens, 2013), με αποτέλεσμα η φιλοσοφία να παλινδρομεί μεταξύ κλειστών και ανοικτών συνόρων, με τον κύκλο των εν δυνάμει δικαιούχων παρεμονής, ασύλου και ιθαγένειας, να ορίζεται με εξωνομικά κριτήρια.

Ιστορικά, δύο έννοιες του ρωμαϊκού δικαίου περιγράφουν το αίτημα του ατόμου προς μια ξένη πολιτεία, εισάγοντας μια πρώτη διάκριση: το *ius migrandi*,

Γιάννης Μπχανετζής

Υποψήφιος Διδάκτωρ
Φιλοσοφίας του Δικαίου
– Νομική Σχολή, ΕΚΠΑ

Κωνσταντίνος Φαρμακίδης-Μάρκου

Υποψήφιος Διδάκτωρ
Φιλοσοφίας του Δικαίου
– Νομική Σχολή, ΕΚΠΑ

τυποποιεί το δικαίωμα πολιτογράφησης στην μητρόπολη, ενώ το *ius peregrinandi*, τυποποιεί την αξίωση φιλοξενίας. Η διάκριση αυτή, δημιουργεί τους χώρους των προσωρινών και των οριστικών δικαιωμάτων αντιστοίχως. Σειρά παραμέτρων όμως παραμένουν χωρίς μορφοποίηση σε νομικές έννοιες, όπως το πρόβλημα του αριθμού των εισερχομένων και της μεταχείρισης των πεποιθησέων τους. Οι παράμετροι αυτές ρυθμίζονται μακριά από αρχές δικαιοσύνης και μονομερώς. Με αφετηρία την πρόσφατη ανάσυρση της αρχής *quod omnes tangit* (Abizadeh, 2000) θα εξεταστεί μια διπλή δυνατότητα της διαμεσολάβησης: αφ' ενός να συγκροτεί υποκείμενα ικανά προς διαβούλευση στις σθεματοποιητές περιοχές του δικαίου, αφ' ετέρου να διευρύνει τον κύκλο των συμφερόντων σε ζητήματα που επιλύονται ως μονομερή ή διμερή ενώ είναι πολυμερή.

Εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών και ανθρώπινα δικαιώματα: Τα όρια της συναίνεσης

Χρήστος Τσεβάς

Διδάκτωρ Νομικής στο
Δίκαιο ανθρώπινων
δικαιωμάτων,
Ειδικός Συνεργάτης
της Νομικής Σχολής
του Δημοκρίτειου
Πανεπιστημίου Θράκης

Οι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών, όπως η διαμεσολάβηση, στοχεύουν στην αποτελεσματική και ταχεία διευθέτηση αυτών και εμφανίζονται κυρίως σε αστικές, εμπορικές υποθέσεις και ειδικότερα σε ζητήματα οικογενειακού δικαίου.

Προσεγγίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα χρειάζεται να ληφθεί υπόψη πως αγγίζουν πτυχές διεθνούς και συνταγματικού δικαίου. Η διακήρυξη της Παγκόσμιας Διάσκεψης της Βιέννης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του 1993 υπογραμμίζει πως «όλα τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι οικουμενικά, αδιαίρετα, αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα». Στη θεωρία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξελίσσεται ένας συνεχής διάλογος μεταξύ θεωρητικών της οικουμενικότητας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεωρητικών που προτάσσουν την τοπική, εθνική ή και περιφερειακή διάστασή τους. Επίσης, ζητήματα μειονοτικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων ή ζητήματα που ανακύπτουν στη βάση των θρησκειών και της διαφορετικότητας σχετικοποιούν την ως άνω οικουμενικότητα και αναδεικνύουν διλήμματα ως προς το εύρος της εφαρμογής του περιεχομένου των δικαιωμάτων όπως εμφανίζονται στα διεθνή κείμενα.

Συνεπώς, είναι ζητούμενο εάν η σχέση της διαμεσολάβησης με τα δικαιώματα είναι σχέση δικαιοσύνης ή συμβιβασμού και συναίνεσης, ποια είναι τα όρια συμβιβασμού ώστε να μην καταστρατηγείται ο πυρήνας των δικαιωμάτων και ποιος είναι ο ρόλος των φορέων ή θεσμών διαμεσολάβησης και του κράτους. Το βασικό ερώτημα που τίθεται είναι ερώτημα ορίων. Είναι όρια συναίνεσης και συμβιβασμού, δικαιοσύνης και εμπέδωσης του κράτους δικαίου; Είναι όρια ανεκτικότητας ή σεβασμού; Οι σχετικές αρχές και ειδικότερες υποθέσεις εργασίας θα απασχολήσουν ιδιαίτερα τη θεωρητική κατασκευή της σχέσης μεταξύ των εναλλακτικών τρόπων επίλυσης διαφορών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.